

Asia: VN/32635/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko teillä lausuttavaa tulotietojen käsittelystä tai käyttötarkoituksista?

SOSTE kannattaa tulotietojärjestelmään tallennettujen välttämättömien tietojen saanti ja käsittelyoikeuden mahdollistamista kunta- ja kuntayhtymäpohjaisille työvoimaviranomaisille. työvoimapalvelujen ja niihin liittyvien tehtävien toimeenpanemiseksi ja vaikuttavamman työllisyyden edistämiseksi. Esityksen tavoitteena on tukea työvoimaviranomaisia lakisääteisten tehtävien hoitamisessa tarkoituksenmukaisemmin ja kustannustehokkaammin sekä mahdollistaa se, että työvoimaviranomaiset voivat tarjota entistä yksilöllisempiä, vaikuttavampia ja kohdennetumpia työvoimapalveluja asiakkailleen.

SOSTE muistuttaa, että palveluiden vaikuttavuuden mittaamisessa tulisi ottaa huomioon myös ns. pehmeät vaikutukset. Erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien kohdalla palveluiden tavoitteet tulee ymmärtää oikein. Avoimille työmarkkinoille työllistyminen ei ole heidän kohdallaan ainoa tavoite. Tärkeitä tavoitteita ovat myös työ- ja toimintakyvyn kohentuminen sekä osaamisen vahvistuminen.

Esityksessä ehdotetaan KEHA-keskukselle oikeutta saada ja käyttää välttämättömiä tulotietojärjestelmän tietoja valtionavustuslakiin liittyvien lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Tämä vähentäisi valtionavustusten saajien hallinnosta taakkaa. SOSTE pitää tätä perusteltuna esityksenä.

2. Onko teillä lausuttavaa muita työnhakua ja työllistymistä tukevien palvelujen kirjaamisvelvollisuuden täsmentämisestä?

SOSTE kannattaa kirjaamisvelvollisuuden täsmentämistä. SOSTE katsoo, että valtakunnallinen työllisyyspalveluiden seuranta ja kehittäminen edellyttää tilastoinnin ajantasaisuutta. Tällä hetkellä valtakunnallisesti ei ole tiedossa minkälaisiin ja -tyyppisiin palveluihin työtön on ohjattu hänen työllistymisensä edistämiseksi lakisääteisiä palveluita lukuunottamatta. Tämä on johtanut osaltaan tilastoharhaan. Aktivointiaste on matala, koska siinä ei pystytä huomioimaan muita työnhakua ja työllistymistä tukevia palveluita, joita kunnat järjestävät yleisen toimialansa perusteella.

3. Onko teillä lausuttavaa vaikutusarvioinneista?

SOSTE huomauttaa, että vaikutusarvioinnit ovat ristiriitaisia. Vaikutuksissa työnhakijoihin todetaan, että vaikutuksia kohderyhmiin, kuten esimerkiksi osatyökykyisiin henkilöihin, vammaisiin henkilöihin tai sukupuolten väliseen tasa-arvoon palveluissa, ei voida arvioida etukäteen. Vaikutukset voivat olla luonteeltaan jonkin kohderyhmän palveluun pääsyä edistäviä tai sitä rajoittavia riippuen tiedon hyödyntämisen tavasta ja laajuudesta sekä analyysien tuloksista ja tulosten hyödyntämistavoista. Toisaalla esityksen arvioidaan parantavan työnhakijoiden yhdenvertaisuutta kokonaisuudessaan ja erityisesti heikommassa asemassa olevien työnhakijoiden osalta.

SOSTE edellyttää, että esityksen vaikutuksia erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työnhakijoiden osalta seurataan.

4. Tulisiko tulorekisterin tietojen käyttömahdollisuuksia työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen toiminnassa laajentaa koskemaan työttömyysturva-asioiden käsittelyä? Mitä nämä tilanteet ovat ja kuinka tulorekisterin käyttö näissä tilanteissa sujuvoittaisi työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamista nykyisiin menettelytapoihin verrattuna?

-

5. Muuta lausuttavaa?

SOSTE muistuttaa, että eduskunnan tarkastusvaliokunta on edellyttänyt mietinnössään (TrVM 13/2022 vp O 15/2021 vp Aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden kustannusvaikuttavuus) selvittämistä, miten olemassa olevia työ- ja toimintakykyä mittaavia mittareita olisi mahdollista ottaa käyttöön aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden pehmeiden vaikutusten mittaamiseksi. Tietoa palveluiden vaikuttavuuden arvioimiseksi ja kehittämiseksi tulee olla käytettävissä myös niissä palveluissa, joista työllistyminen avoimille työmarkkinoille ei ole ensisijainen tavoite.

SOSTE esittää, että hallitus edistää näiden muiden mittareiden käyttöönottoa. Erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien kohdalla palveluiden vaikuttavuutta ei voi mitata ainoastaan työllisyys- tai tulovaikutusten kautta. Palvelujen vaikuttavuuden mittaamista ja arviointia tulee kehittää siten, että palveluiden ja asiakasryhmien erilaiset tavoitteet ja tarpeet tulevat arvioinnissa huomioitua. Myös palveluiden laatua tulee seurata.

Kiiskinen Päivi
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry